เรื่องเสร็จที่ ๑๔๔๒/๒๕๕๖

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
เรื่อง ปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับการบำบัดน้ำเสียตามพระราชบัญญัติ
ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕

กรมควบคุมมลพิษได้มีหนังสือ ที่ ทส ๐๓๐๗/๙๐๓๕ ลงวันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๕๖ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สรุปความได้ว่า ตามที่กรมควบคุมมลพิษมีภารกิจในการบังคับใช้พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ ในส่วนที่เกี่ยวกับการจัดการมลพิษ และกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และแบบการเก็บสถิติและข้อมูลการจัดทำบันทึกรายละเอียด และรายงานสรุปผลการทำงานของระบบบำบัดน้ำเสีย พ.ศ. ๒๕๕๕ ที่ออกตามความในมาตรา ๘๐ แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติฯ ซึ่งมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ ๒ สิงหาคม ๒๕๕๕ แล้ว นั้น

เนื่องจากได้มีการหารือภายในหน่วยงานและมีความเห็นแตกต่างกัน จึงขอหารือข้อกฎหมายแบ่งออกเป็น ๓ ประเด็น ดังนี้

๑. ตามที่คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๗) ได้พิจารณาข้อหารือของกรมควบคุมมลพิษปรากฏความเห็นตามบันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง ปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับการดำเนินการของเจ้าพนักงานควบคุมมลพิษตามมาตรา ๗๐ แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ (เรื่องเสร็จที่ ๑๐๒/๒๕๕๑) โดยมีความเห็นว่า หากเจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษที่จะต้องถูกควบคุมการปล่อยน้ำเสียลงสู่แหล่งน้ำสาธารณะหรือออกสู่สิ่งแวดล้อมตามที่กำหนดไว้ในประกาศที่ออกตามมาตรา ๖๙ ไม่ก่อสร้างระบบบำบัดน้ำเสียหรือกำจัดของเสีย เจ้าพนักงานควบคุมมลพิษย่อมมีอำนาจออกคำสั่งให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษนั้นทำการก่อสร้าง ติดตั้ง หรือจัดให้มีระบบบำบัดน้ำเสียหรือระบบกำจัดของเสียได้ ไม่ว่าแหล่งกำเนิดมลพิษนั้นจะดำเนินการปล่อยน้ำเสียหรือของเสียลงสู่แหล่งน้ำสาธารณะหรือออกสู่สิ่งแวดล้อมเกินเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ในมาตรา ๕๕ หรือไม่ นั้น กรมควบคุมมลพิษขอหารือในประเด็นเพิ่มเติมว่า หากเจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษได้ก่อสร้างระบบบำบัดน้ำเสียหรือระบบกำจัดของเสียตามบทบัญญัติมาตรา ๗๐ แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ แล้ว และไม่ปล่อยน้ำเสียหรือของเสียลงสู่แหล่งน้ำสาธารณะหรือออกสู่สิ่งแวดล้อมนอกเขตที่ตั้ง แต่น้ำทิ้งที่ออกจากระบบบำบัดน้ำเสียดังกล่าวมีค่าไม่ได้ตามมาตรฐานควบคุมมลพิษจากแหล่งกำเนิดที่กำหนดไว้ตามมาตรา ๕๕ เจ้าพนักงานควบคุมมลพิษสามารถใช้อำนาจตามมาตรา ๘๒ (๒) ออกคำสั่งให้ปรับปรุงระบบบำบัดน้ำเสียให้มีน้ำทิ้งไม่เกินค่ามาตรฐานที่กำหนดได้หรือไม่

ส่งพร้อมหนังสือ ที่ นร ๐๙๐๗/๑๙๙ ลงวันที่ ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๖ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกามีถึงสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

๒. ตามที่คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๗) ได้พิจารณาข้อหารือของกรมควบคุมมลพิษปรากฏความเห็นตามบันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง การกำหนดระบบบำบัดน้ำเสียของเจ้าพนักงานควบคุมมลพิษตามมาตรา ๗๐ แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ (เรื่องเสร็จที่ ๑๕๔๘/๒๕๕๕) โดยมีความเห็นว่า การสั่งการของเจ้าพนักงานควบคุมมลพิษตามมาตรา ๗๐ เป็นการสั่งการให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษแต่ละแห่งดำเนินการตามที่เจ้าพนักงานควบคุมมลพิษกำหนด ซึ่งเจ้าพนักงานควบคุมมลพิษจะพิจารณาจากข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นเป็นรายกรณี การสั่งการดังกล่าวจึงเป็นคำสั่งทางปกครองที่มีผลบังคับแก่เจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษเป็นการเฉพาะราย ดังนั้น เมื่อกรมควบคุมมลพิษพิจารณาประกอบกับมาตรา ๗๑ หากเจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษไม่ประสงค์ที่จะจัดให้มีระบบบำบัดน้ำเสียหรือระบบกำจัดของเสีย แต่ได้ประสานเพื่อจัดส่งน้ำเสียหรือของเสียที่เกิดขึ้นจากการดำเนินกิจการของตนไปทำการบำบัดหรือกำจัดโดยระบบบำบัดน้ำเสียรวมหรือระบบกำจัดของเสียรวมที่มีอยู่ภายในเขตควบคุมมลพิษหรือเขตท้องที่นั้นสามารถกระทำได้โดยตรงหรือไม่ หรือเจ้าพนักงานควบคุมมลพิษต้องพิจารณากำหนดเป็นการเฉพาะรายก่อนเพื่อเป็นไปตามบทบัญญัติในมาตรา ๗๑ และไม่ให้เป็นภาระกับระบบบำบัดน้ำเสียรวมที่ท้องถิ่นจัดให้มีขึ้นในเขตควบคุมมลพิษหรือเขตท้องที่นั้น

๓. สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ได้มีหนังสือหารือประเด็นการดำเนินการตามกฎกระทรวงซึ่งออกตามความในมาตรา ๘๐ แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติฯ แจ้งว่ามีผู้ประกอบการซึ่งเป็นเจ้าของและผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษที่กำหนดตามมาตรา ๗๐ ประสงค์ที่จะจัดส่งน้ำเสียหรือของเสียที่เกิดจากแหล่งกำเนิดของตนไปทำการบำบัดหรือกำจัดโดยระบบบำบัดน้ำเสียรวม หรือระบบกำจัดของเสียรวมที่มีอยู่ในเขตควบคุมมลพิษหรือเขตท้องที่นั้น และจ่ายค่าธรรมเนียมการบำบัดน้ำเสียรวมเทศบาลเมืองหัวหิน พ.ศ. ๒๕๕๖ ผู้ประกอบการซึ่งเป็นเจ้าของและผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษสามารถยกเลิกระบบบำบัดน้ำเสียที่มีอยู่แล้วได้หรือไม่ และการยกเลิกใช้ระบบบำบัดน้ำเสียดังกล่าวทำให้ขัดต่อกฎกระทรวง ฉบับที่ ๔๔ (พ.ศ. ๒๕๓๘) ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยกฎกระทรวงฉบับที่ ๕๑ (พ.ศ. ๒๕๔๑) ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. ๒๕๒๒ หรือไม่

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๗) ได้พิจารณาข้อหารือของกรมควบคุมมลพิษโดยมีผู้แทนกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สำนักงานปลัดกระทรวงและกรมควบคุมมลพิษ) เป็นผู้ชี้แจงข้อเท็จจริงแล้ว ปรากฏข้อเท็จจริงเพิ่มเติมว่า ในการตรวจสอบแหล่งกำเนิดมลพิษของเจ้าพนักงานควบคุมมลพิษ พบว่าแหล่งกำเนิดมลพิษบางแห่งมีน้ำเสียที่ไม่เป็นไปตามมาตรฐานควบคุมมลพิษจากแหล่งกำเนิดตามมาตรา ๕๕ ซึมลงสู่พื้นดินหรือล้นจากบ่อบำบัดออกสู่สิ่งแวดล้อมนอกเขตที่ตั้งแหล่งกำเนิดมลพิษดังกล่าว แม้ว่าเจ้าของแหล่งกำเนิดมลพิษจะได้ติดตั้งระบบบำบัดน้ำเสียตามที่กฎหมายกำหนดแล้วและมิได้มีเจตนาปล่อยน้ำเสียออกสู่สิ่งแวดล้อมก็ตาม สำหรับกรณีที่กฎหมายบัญญัติให้สิทธิแก่เจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษซึ่งไม่ประสงค์ที่จะก่อสร้างหรือจัดให้มีระบบบำบัดน้ำเสียของตน มีหน้าที่ส่งน้ำเสียไปยังระบบบำบัดน้ำเสียรวมที่มีอยู่ภายในเขตควบคุมมลพิษหรือเขตท้องที่นั้นได้โดยต้องเสียค่าบริการตามอัตราที่กำหนด แต่ในทางข้อเท็จจริงพบว่าระบบบำบัดน้ำเสียรวมที่มีอยู่ในปัจจุบันไม่สามารถรองรับน้ำเสียจากแหล่งกำเนิดมลพิษได้อย่างเพียงพอ ซึ่งก่อให้เกิดผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๗) พิจารณาข้อหารือประกอบกับข้อเท็จจริงแล้ว เห็นควรกำหนดประเด็นข้อหารือเป็น ๓ ประเด็น โดยมีความเห็นในแต่ละประเด็นดังนี้

ประเด็นที่หนึ่ง หากเจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษได้ก่อสร้างระบบบำบัดน้ำเสียหรือระบบกำจัดของเสียตามมาตรา ๗๐ แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ แล้ว แต่น้ำทิ้งไม่เป็นไปตามมาตรฐานควบคุมมลพิษจากแหล่งกำเนิดตามมาตรา ๕๕ และมิได้มีเจตนาปล่อยน้ำทิ้งลงสู่แหล่งน้ำสาธารณะหรือออกสู่สิ่งแวดล้อมนอกเขตที่ตั้งแหล่งกำเนิดมลพิษ เจ้าพนักงานควบคุมมลพิษจะอาศัยอำนาจตามมาตรา ๘๒ (๒) ออกคำสั่งให้ปรับปรุงระบบบำบัดน้ำเสียให้มีน้ำทิ้งเป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนดได้หรือไม่ นั้น เห็นว่า พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ ได้กำหนดมาตรการควบคุมและแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมให้เป็นไปตามขั้นตอนและตามหลักการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมอย่างเกี่ยวเนื่องและสัมพันธ์กัน โดยมาตรา ๕๕[๑] แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว บัญญัติให้รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของคณะกรรมการควบคุมมลพิษ และโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติมีอำนาจกำหนดมาตรฐานการควบคุมการระบายน้ำทิ้งจากแหล่งกำเนิดออกสู่สิ่งแวดล้อม และมาตรา ๖๙[๒] บัญญัติให้รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของคณะกรรมการควบคุมมลพิษมีอำนาจกำหนดประเภทของแหล่งกำเนิดมลพิษที่จะต้องถูกควบคุมการปล่อยน้ำเสียหรือของเสียลงสู่แหล่งน้ำสาธารณะหรือออกสู่สิ่งแวดล้อมนอกเขตที่ตั้งแหล่งกำเนิดมลพิษไม่เกินมาตรฐานควบคุมมลพิษจากแหล่งกำเนิดที่กำหนดตามมาตรา ๕๕ จึงมีผลทำให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษดังกล่าวมีหน้าที่ต้องก่อสร้าง ติดตั้ง หรือจัดให้มีระบบบำบัดน้ำเสียหรือระบบกำจัดของเสียตามที่เจ้าพนักงานควบคุมมลพิษกำหนดตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๗๐[๓] หรือจัดส่งน้ำเสียไปบำบัดในระบบ

---

[๑] มาตรา ๕๕ ให้รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของคณะกรรมการควบคุมมลพิษและโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ มีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษากำหนดมาตรฐานควบคุมมลพิษจากแหล่งกำเนิด สำหรับควบคุมการระบายน้ำทิ้ง การปล่อยทิ้งอากาศเสีย การปล่อยทิ้งของเสีย หรือมลพิษอื่นใดจากแหล่งกำเนิดออกสู่สิ่งแวดล้อม เพื่อรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมให้ได้มาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อมตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้

[๒] มาตรา ๖๙ ให้รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของคณะกรรมการควบคุมมลพิษมีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษากำหนดประเภทของแหล่งกำเนิดมลพิษที่จะต้องถูกควบคุมการปล่อยน้ำเสียหรือของเสียลงสู่แหล่งน้ำสาธารณะหรือออกสู่สิ่งแวดล้อมนอกเขตที่ตั้งแหล่งกำเนิดมลพิษไม่เกินมาตรฐานควบคุมมลพิษจากแหล่งกำเนิดที่กำหนดตามมาตรา ๕๕ หรือมาตรฐานที่ส่วนราชการใดกำหนดโดยอาศัยอำนาจตามกฎหมายอื่น และมาตรฐานนั้นยังมีผลใช้บังคับตามมาตรา ๕๖ หรือมาตรฐานที่ผู้ว่าราชการจังหวัดกำหนดเป็นพิเศษสำหรับเขตควบคุมมลพิษตามมาตรา ๕๘

[๓] มาตรา ๗๐ เจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษที่กำหนดตามมาตรา ๖๙ มีหน้าที่ต้องก่อสร้าง ติดตั้งหรือจัดให้มีระบบบำบัดน้ำเสียหรือระบบกำจัดของเสียตามที่เจ้าพนักงานควบคุมมลพิษกำหนด เพื่อการนี้ เจ้าพนักงานควบคุมมลพิษจะกำหนดให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองมีผู้ควบคุมการดำเนินงานระบบบำบัดน้ำเสียหรือระบบกำจัดของเสียที่กำหนดให้ทำการก่อสร้าง ติดตั้งหรือจัดให้มีขึ้นนั้นด้วยก็ได้

ในกรณีที่แหล่งกำเนิดมลพิษใดมีระบบบำบัดน้ำเสียหรือระบบกำจัดของเสียอยู่แล้วก่อนวันที่มีประกาศของรัฐมนตรีตามมาตรา ๖๙ ให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษแจ้งต่อเจ้าพนักงานควบคุมมลพิษเพื่อตรวจสอบ หากเจ้าพนักงานควบคุมมลพิษเห็นว่าระบบบำบัดน้ำเสีย หรือระบบกำจัดของเสียที่มีอยู่แล้วนั้นยังไม่สามารถทำการบำบัดน้ำเสีย หรือกำจัดของเสียให้เป็นไปตามมาตรฐานควบคุมมลพิษจากแหล่งกำเนิดที่กำหนดไว้ เจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษมีหน้าที่ต้องดำเนินการแก้ไขหรือปรับปรุงตามที่เจ้าพนักงานควบคุมมลพิษกำหนด

บำบัดน้ำเสียรวมที่มีอยู่ภายในเขตควบคุมมลพิษหรือเขตท้องที่นั้นและมีหน้าที่ต้องเสียค่าบริการตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๗๑[๔] แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติฯ และโดยที่บทบัญญัติมาตรา ๖๙[๕] มีเจตนารมณ์ที่จะควบคุมการปล่อยน้ำเสียหรือของเสียลงสู่แหล่งน้ำสาธารณะหรือออกสู่สิ่งแวดล้อมนอกเขตที่ตั้งแหล่งกำเนิดมลพิษเพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด จึงได้บัญญัติให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษที่ได้มีการประกาศกำหนดไว้จะต้องถูกควบคุมการปล่อยน้ำเสียหรือของเสียลงสู่แหล่งน้ำสาธารณะหรือออกสู่สิ่งแวดล้อมนอกเขตที่ตั้งแหล่งกำเนิดมลพิษให้ต้องไม่เกินมาตรฐานควบคุมมลพิษตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๕๕[๖] ในการบังคับใช้กฎหมายจึงต้องคำนึงถึงเจตนารมณ์ดังกล่าว คือการมุ่งคุ้มครองและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม ดังนั้น แม้ว่าเจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษจะได้จัดให้มีระบบบำบัดน้ำเสียหรือระบบกำจัดของเสียตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๗๐[๗] แล้วก็ตาม แต่หากน้ำเสียหรือของเสียดังกล่าวไม่เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด และได้ออกสู่สิ่งแวดล้อมโดยก่อให้เกิดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อมโดยรอบแหล่งกำเนิดมลพิษนั้น ไม่ว่าจะเกิดจากการกระทำโดยเจตนาของเจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษหรือไม่ก็ตาม เจ้าพนักงานควบคุมมลพิษย่อมมีอำนาจตามมาตรา ๘๒ (๒)[๘] ออกคำสั่งเป็นหนังสือให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษดังกล่าวจัดการแก้ไข เปลี่ยนแปลง ปรับปรุง หรือซ่อมแซมระบบบำบัดน้ำเสีย เพื่อควบคุมให้มีน้ำเสียไม่เกินเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ตามมาตรา ๕๕ ได้

---

[๔]มาตรา ๗๑ ในเขตควบคุมมลพิษใดหรือเขตท้องที่ใดที่ทางราชการได้จัดให้มีระบบบำบัดน้ำเสียรวมหรือระบบกำจัดของเสียรวมไว้แล้ว ให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษตามมาตรา ๗๐ วรรคหนึ่ง ซึ่งยังมิได้ทำการก่อสร้าง ติดตั้งหรือจัดให้มีระบบบำบัดน้ำเสียหรือระบบกำจัดของเสียตามที่เจ้าพนักงานควบคุมมลพิษกำหนด หรือไม่ประสงค์ที่จะทำการก่อสร้างหรือจัดให้มีระบบบำบัดน้ำเสียหรือระบบกำจัดของเสียตามที่เจ้าพนักงานควบคุมมลพิษกำหนดดังกล่าว มีหน้าที่ต้องจัดส่งน้ำเสีย หรือของเสียที่เกิดจากการดำเนินกิจการของตนไปทำการบำบัดหรือกำจัดโดยระบบบำบัดน้ำเสียรวมหรือระบบกำจัดของเสียรวมที่มีอยู่ภายในเขตควบคุมมลพิษหรือเขตท้องที่นั้น และมีหน้าที่ต้องเสียค่าบริการตามอัตราที่กำหนดโดยพระราชบัญญัตินี้ หรือโดยกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง

[๕]โปรดดูเชิงอรรถที่ ๒, ข้างต้น

[๖]โปรดดูเชิงอรรถที่ ๑, ข้างต้น

[๗]โปรดดูเชิงอรรถที่ ๓, ข้างต้น

[๘]มาตรา ๘๒ เพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ ให้เจ้าพนักงานควบคุมมลพิษมีอำนาจดังต่อไปนี้

ฯลฯ ฯลฯ

(๒) ออกคำสั่งเป็นหนังสือให้เจ้าของหรือผู้ครอบครอง ผู้ควบคุม หรือผู้ได้รับใบอนุญาตรับจ้างให้บริการระบบบำบัดน้ำเสียหรือกำจัดของเสีย จัดการแก้ไข เปลี่ยนแปลง ปรับปรุง หรือซ่อมแซมระบบบำบัดอากาศเสีย ระบบบำบัดน้ำเสีย หรือระบบกำจัดของเสียหรืออุปกรณ์และเครื่องมือต่าง ๆ เพื่อควบคุมการปล่อยทิ้งอากาศเสียหรือมลพิษอื่น แต่ถ้าแหล่งกำเนิดมลพิษนั้นเป็นโรงงานอุตสาหกรรม ให้แจ้งให้เจ้าพนักงานตามกฎหมายว่าด้วยโรงงานดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ต่อไป หากเจ้าพนักงานตามกฎหมายว่าด้วยโรงงานไม่ดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ของตน ให้เจ้าพนักงานควบคุมมลพิษมีอำนาจดำเนินการตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ได้

ฯลฯ ฯลฯ

ประเด็นที่สอง หากเจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษไม่ประสงค์จะจัดให้มีระบบบำบัดน้ำเสียหรือระบบกำจัดของเสีย จะสามารถประสานโดยตรงเพื่อจัดส่งน้ำเสียหรือของเสียที่เกิดขึ้นจากการดำเนินกิจการไปทำการบำบัดหรือกำจัดโดยระบบบำบัดน้ำเสียรวมหรือระบบกำจัดของเสียรวมที่มีอยู่ภายในเขตควบคุมมลพิษหรือเขตท้องที่นั้นได้หรือไม่ หรือจะต้องให้เจ้าพนักงานควบคุมมลพิษสั่งเป็นการเฉพาะรายเสียก่อน นั้น เห็นว่า การที่มาตรา ๗๑ แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติฯ บัญญัติว่า ในเขตควบคุมมลพิษใดหรือเขตท้องที่ใดที่ทางราชการได้จัดให้มีระบบบำบัดน้ำเสียหรือระบบกำจัดของเสียรวมไว้แล้ว เจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษที่ยังมิได้ก่อสร้าง ติดตั้ง หรือจัดให้มีระบบบำบัดน้ำเสีย หรือไม่ประสงค์ที่จะก่อสร้างหรือจัดให้มีระบบบำบัดน้ำเสีย มีหน้าที่ต้องจัดส่งน้ำเสียหรือของเสียที่เกิดจากการดำเนินกิจการของตนไปทำการบำบัดหรือกำจัดโดยระบบบำบัดน้ำเสียรวมหรือระบบกำจัดของเสียรวมที่มีอยู่ภายในเขตควบคุมมลพิษหรือเขตท้องที่นั้นได้ โดยมีหน้าที่ต้องเสียค่าบริการตามอัตราที่กำหนดนั้น เป็นการบัญญัติให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษสามารถที่จะเลือกใช้ระบบบำบัดน้ำเสียรวมในเขตควบคุมมลพิษหรือในเขตท้องที่ใดที่ทางราชการได้จัดให้มีระบบบำบัดน้ำเสียหรือระบบกำจัดของเสียรวมไว้แล้วได้

ด้วยเหตุนี้ การที่เจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษประสงค์จะจัดส่งน้ำเสียหรือของเสียที่เกิดจากแหล่งกำเนิดมลพิษของตนไปบำบัดหรือกำจัดโดยระบบบำบัดน้ำเสียรวมหรือระบบกำจัดของเสียรวมที่มีอยู่ภายในเขตควบคุมมลพิษหรือในเขตท้องที่นั้น จึงสามารถกระทำได้เองตามบทบัญญัติของกฎหมาย โดยที่ไม่ต้องให้เจ้าพนักงานควบคุมมลพิษสั่งเป็นการเฉพาะรายก่อนแต่อย่างใด อย่างไรก็ตาม ในการจะจัดส่งน้ำเสียหรือของเสียที่เกิดจากแหล่งกำเนิดมลพิษไปบำบัดหรือกำจัดโดยระบบบำบัดน้ำเสียรวมหรือระบบกำจัดของเสียรวมที่มีอยู่ภายในเขตควบคุมมลพิษหรือในเขตท้องที่นั้น หน่วยงานที่มีหน้าที่ดูแลระบบบำบัดน้ำเสียรวมหรือระบบกำจัดของเสียรวมควรจะต้องพิจารณาด้วยว่าระบบดังกล่าวมีประสิทธิภาพเพียงพอที่จะสามารถรองรับน้ำเสียหรือของเสียจากแหล่งกำเนิดมลพิษได้ ทั้งนี้ เพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมายในการคุ้มครองและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม

ประเด็นที่สาม หากเจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษตามมาตรา ๗๐ ประสงค์จะจัดส่งน้ำเสียหรือของเสียที่เกิดจากแหล่งกำเนิดมลพิษของตนไปทำการบำบัดหรือกำจัดโดยระบบบำบัดน้ำเสียรวมหรือระบบกำจัดของเสียรวมที่มีอยู่ในเขตควบคุมมลพิษหรือเขตท้องที่นั้น และจ่ายค่าธรรมเนียมให้แก่ท้องถิ่น กรณีนี้จะสามารถยกเลิกระบบบำบัดน้ำเสียของตนที่มีอยู่ได้หรือไม่ และจะขัดต่อกฎกระทรวง ฉบับที่ ๔๔ (พ.ศ. ๒๕๓๘) ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยกฎกระทรวง ฉบับที่ ๕๑ (พ.ศ. ๒๕๔๑) ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. ๒๕๒๒ หรือไม่ นั้น เห็นว่า มาตรา ๗๑[๕] แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติฯ กำหนดให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษในเขตที่มีระบบบำบัดน้ำเสียรวมที่ยังมิได้ก่อสร้าง ติดตั้ง หรือจัดให้มีระบบบำบัดน้ำเสีย หรือไม่ประสงค์ที่จะก่อสร้างหรือจัดให้มีระบบบำบัดน้ำเสียมีหน้าที่ต้องจัดส่งน้ำเสียไปบำบัดโดยระบบบำบัดน้ำเสียรวมและเสียค่าบริการตามอัตราที่กำหนด ประกอบกับ

---

[๕] โปรดดูเชิงอรรถที่ ๔, ข้างต้น

ข้อ ๖[๑๐] แห่งเทศบัญญัติเทศบาลเมืองหัวหิน เรื่อง การควบคุมและการจัดเก็บค่าธรรมเนียมการบำบัดน้ำเสียรวมเทศบาลเมืองหัวหิน พ.ศ. ๒๕๕๖ กำหนดให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดน้ำเสียมีหน้าที่จัดส่งน้ำเสียไปทำการบำบัดโดยระบบบำบัดน้ำเสียรวมของเทศบาล เว้นแต่เจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดน้ำเสียมีระบบบำบัดน้ำเสียของตนเอง จะเห็นได้ว่ากฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติมีเจตนารมณ์ที่จะส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม โดยเจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษสามารถเลือกใช้ระบบบำบัดน้ำเสียของตนเองหรือระบบบำบัดน้ำเสียรวมได้ แต่ข้อ ๓[๑๑] แห่งกฎกระทรวง ฉบับที่ ๔๔ (พ.ศ. ๒๕๓๘) ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. ๒๕๒๒ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยกฎกระทรวง ฉบับที่ ๕๑ (พ.ศ. ๒๕๔๑) ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. ๒๕๒๒ กำหนดให้อาคารบางประเภทและบางลักษณะต้องมีระบบการระบายน้ำและระบบบำบัดน้ำเสียที่มีประสิทธิภาพเพียงพอในการปรับปรุงน้ำเสียจากอาคารให้เป็นน้ำทิ้งที่มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนดก่อนที่จะระบายลงสู่แหล่งรองรับน้ำทิ้ง โดยไม่ได้มีข้อกำหนดให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษสามารถเลือกใช้ระบบบำบัดน้ำเสียรวมได้ แม้ว่าเขตท้องที่นั้นจะมีระบบบำบัดน้ำเสียรวมที่ทางราชการจัดไว้แล้วก็ตาม การที่เจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษจะยกเลิกระบบบำบัดน้ำเสียของตนและไปใช้ระบบบำบัดน้ำเสียรวมจึงขัดต่อกฎกระทรวงฉบับที่ ๔๔ (พ.ศ. ๒๕๓๘) ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. ๒๕๒๒ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยกฎกระทรวง ฉบับที่ ๕๑ (พ.ศ. ๒๕๔๑) ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. ๒๕๒๒ ด้วยเหตุนี้ เพื่อให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษสามารถใช้ระบบบำบัดน้ำเสียรวมที่ทางราชการจัดไว้แล้วได้ และเพื่อให้สอดคล้องกับมาตรา ๗๑[๑๒] แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ฯ กรมควบคุมมลพิษจึงควรเสนอคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติและประสานงานกับกระทรวงมหาดไทยเพื่อพิจารณาแก้ไขปัญหาดังกล่าวต่อไป

(นายชูเกียรติ รัตนชัยชาญ)
เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๖

---

[๑๐]ข้อ ๖ ให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดน้ำเสีย มีหน้าที่จัดส่งน้ำเสียไปทำการบำบัดโดยระบบบำบัดน้ำเสียรวมของเทศบาล เว้นแต่เจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดน้ำเสียมีระบบบำบัดน้ำเสียของตนเอง

[๑๑]ข้อ ๓ อาคารประเภทและลักษณะดังต่อไปนี้ ต้องจัดให้มีระบบการระบายน้ำและระบบบำบัดน้ำเสียที่มีประสิทธิภาพเพียงพอในการปรับปรุงน้ำเสียจากอาคารให้เป็นน้ำทิ้งที่มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ในข้อ ๔ ก่อนที่จะระบายลงสู่แหล่งรองรับน้ำทิ้ง

ฯลฯ ฯลฯ

[๑๒]โปรดดูเชิงอรรถที่ ๔, ข้างต้น